

WIELKIE
TEMATY KULTURY
W LITERATURACH
SŁOWIAŃSKICH
13

TANATOS 2

ACTA UNIVERSITATIS WRATISLAVIENSIS NO 3875

WIELKIE
TEMATY KULTURY
W LITERATURACH
SŁOWIAŃSKICH
13
TANATOS 2

REDAKCJA

ELŻBIETA TYSZKOWSKA-KASPRZAK

WSPÓŁPRACA

GORDANA ĐURĐEV-MALKIEWICZ

MATEUSZ ŚWIETLICKI

DOROTA ŻYGADŁO-CZOPNIK

Wrocław 2019
Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego

Komitet Redakcyjny

Oleh Beley, Irina Belyaeva, Henryk Jaroszewicz, Przemysław Józwickiewicz (redaktor statystyczny), Tadeusz Klimowicz (redaktor tematyczny działu *Literaturoznawstwo*), Ewa Komisaruk (redaktor naczelny), Izabella Malej, Marjan Markovikj, Agnieszka Matusiak, Anna Paszkiewicz, Michał Sarnowski, Elżbieta Tyszkowska-Kasprzak (sekretarz redakcji), Włodzimierz Wysoczański (redaktor tematyczny działu *Językoznawstwo*)

Rada Redakcyjna

Olga Demidowa (Российский государственный педагогический университет им. А. И. Герцена, Sankt Petersburg, Rosja), Ágnes Dukkon (University ELTE, Budapest, Węgry), Jana Hoffmannová (Univerzita Jana Amose Komenského, Praga, Czechy), Walery Mokijenko (Санкт-Петербургский государственный университет, Sankt Petersburg, Rosja), Galina Nefagina (Akademia Pomorska, Słupsk, Polska), Predrag Piper (Универзитет у Београду, Belgrad, Serbia), Bojana Stojanović-Pantović (Универзитет у Новом Саду, Nowy Sad, Serbia), Ireneusz Szarycz (University of Waterloo, Waterloo, Kanada), Natalia Teres (Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Kijów, Ukraina), Harry Walter (Ernst-Moritz-Arndt-Universität, Greifswald, Niemcy), Anatolij Zahnitko (Донецький національний університет, Winnica, Ukraina)

Adres redakcji

„Slavica Wratislaviensia”

Instytut Filologii Słowiańskiej Uniwersytetu Wrocławskiego

ul. Pocztowa 9

53-313 Wrocław

e-mail: slavica.wr@uwr.edu.pl

Lista recenzentów, opis procedury recenzowania oraz wskazówki dla autorów są dostępne na stronie WWW czasopisma: <http://swr.wuwr.pl>

Wersja podstawowa czasopisma: drukowana

Na okładce: © Agnieszka Kaczmarek

© Copyright by Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego Sp. z o.o.
Wrocław 2019

ISSN 0239-6661 (AUWr) ISSN 0137-1150 (SW)

Nakład: 190 egz.

Publikacja przygotowana w Wydawnictwie Uniwersytetu Wrocławskiego Sp. z o.o.
50-137 Wrocław, pl. Uniwersytecki 15
tel. 71 3752885, e-mail: marketing@wuwr.com.pl

Spis treści

Literatura ukraińska

ALICJA Z. NOWAK, „Czyścić” kontra „podniebne cła” w literaturze polemicznej czasów unii w Brześciu (XVI/XVII metropolia kijowska) — wybrane przykłady	13
TOMASZ HODANA, Śmierć grzesznika w prawosławnej literaturze polemicznej epoki unii brzeskiej	27
OLGA TREBYK, Образ смерті в українських кумулятивних казках	39
WALENTYNA SOBOŁ, Концепції безсмертя в любовній бароковій поезії. Компаративний підхід	49
IRENA BETKO, Мотиви містичної танатології в поетичній книзі Григорія Варсави Сковороди <i>Сад божественных пльсней, прозябший из зерн Священнаго Писанія</i>	63
DENYS PILIPOWICZ, Traktat <i>ars moriendi</i> w literaturze ukraińskiego baroku na przykładzie dzieła <i>Kamixuc'ic albo nauka chryśćianśkaja</i> Innocentego Winnickiego	77
RYSZARD KUPIDURA, Między autotematyzmem a eksperymentem artystycznym — motyw śmierci dziecka w twórczości Mychajła Kociubynskiego i Wołodymyra Wynnyczenki	89
MARTA ZAMBRZYCKA, Образ śmierci masowej w nowelach Mykoły Chwyłowego <i>Бараки, що за містом</i> і <i>Я (Романтика)</i>	99
HALYNA KHOHENKO, Микола Хвильовий: вибух мовчання в Театрі Смерті	109
ANNA HORNIATKO-SZUMIŁOWICZ, На терезах долі. Мотиви й образи смерті в новелістиці Василя Ткачука	123
JAROSŁAW POLISZCZUK, Між карнавалом і смертю. Львівський досвід 1939–1941 років	137
OLGA BASHKIROVA, Мортальна тематика в сучасній українській романістиці: гендерний аспект	151
ALLA DEMCHENKO, Міфопоетична танатологія у ліриці Сергія Жадана	165
HALYNA ZHUKOVSKA, Філософія життя й смерті в романістиці Галини Пагутяк	173
ANNA URSULENKO, Chronos <i>contra</i> Tanatos w postapokaliptycznym świecie (na materiale powieści <i>Kyś</i> Tatiany Tolstoj i <i>Kaharłyk</i> Ołeha Szynkarenki)	185
MATEUSZ ŚWIETLIKI, Mój tato został gwiazdą. Tanatos w ukraińskiej książce obrazkowej	197
TETIANA KASNAK, Танатичні мотиви у сучасній українській прозі для дітей та юнацтва	207

Literatury Słowiańszczyzny zachodniej

RADOSŁAW ŁAZARZ, Śmierć Jana Husa a początki pamięci kulturowej	219
JAN PEŠINA, Literackie i filmowe obrazy śmierci Jana Husa	229
KLAUDIA KOCZUR-LEJK, Traktaty o czterech ostatecznych rzeczach człowieka w literaturze czeskiej XVI i XVII wieku. Zarys problematyki.	243
JANA VRAJOVÁ, Podoby smrti v básnických textech Josefa Svatopluka Machara	255
ILONA GWÓŹDŹ-SZEWCZENKO, Od emblematycznej alegorii do symbolicznej hypotypozy — z przemian obrazowania śmierci w liryce czeskiej końca XIX wieku	263
ANNA GAWARECKA, Między nekrofilią a objawieniem tajemnicy. Mortualne poszukiwania Ladislava Klímy	275
LIBOR MARTINEK, Poetika smrti v raném díle Bohuslava Reynka	289
KAMILA WOŹNIAK, Sensualne oblicza śmierci w opowiadaniach Richarda Weinera (na wy- branych przykładach)	303
JÁN GALLIK, Motív smrti v tvorbe autorov slovenskej, českej a maďarskej katolíckej lite- ratúry	315
AGATA FIRLEJ, Śmierć porwana. O terezińskiej sztuce <i>Hledáme strašidlo</i> Hanuša Hachenbur- ga z 1943 roku	327
TIBOR ŽILKA, Násilná smrť v postkoloniálnej próze	337
ANNA MARIA SKIBSKA, Między rozsadą a niebytem. Milana Kundery wadzenie się ze śmier- cią	349
LUBOMÍR MACHALA, Souboje a tance se smrtí v zrcadle nesmrtelnosti (z české a slovenské polistopadové prózy)	363
PETR HRTÁNEK, Postmoderní obraz Smrti v románu Martina Komárka <i>Dřevěná panenka</i>	373
TEREZIE FOLDYNOVÁ, Mystická smrť ve vybraných prózách Jáchyma Topola	381
JIRÍ BYČKOV, Eros a Thanatos — všudypřítomné a komplementární leitmotivy próz Jakuby Katalpy	391

Literatury Słowiańszczyzny południowej

SLAVICA VASILJEVIĆ ILIĆ, Љепота умирања – визија раја (однос према смрти у средњовје- ковној српској литератури)	401
IZABELA LIS-WIELGOSZ, Śmierć oswojona. Topika hagiograficznej sceny umierania (kilka przy- kładów z literatury staroserbkiej)	413
MIRJANA AREŽINA, Refleksije o smrti u <i>Remeti</i> drugoj dubrovackog pjesnika Mavra Vetranovića	427
VLADIMIR VUKOMANOVIĆ RASTEGORAC, Oblikovanje govora o smrti na počecima srpske poezije za decu i mlade	439
SNEŽANA MILOSAVLJEVIĆ MILIĆ, Motiv katabaze i naratološki koncept sveta priče	451
JELENA V. JOVANOVIĆ, Motiv smrti u romanima srpske moderne: <i>Došlićaci</i> Milutina Uskovića	461
DRAGANA VUKIČEVIĆ, Metaforičnost smrti u romanu <i>Nечиста крв</i> Borisa Stankovi- ća	475
MARIJA S. PANTOVIĆ, Psihološki aspekti fenomena smrti u romanu <i>Besnyće</i> Veľka Milihevića	485
KRYSTYNA PIENIAŻEK-MARKOVIĆ, Karneval s mrtvacima (Miroslav Krleža: <i>Kraljevo</i>)	495
EWA SZPERLIK, Zapiski z „Miasta Umarłych”. Obóz koncentracyjny Jasenovac i Stara Gra- diška w literackich narracjach tanatologicznych i dyskursie pamięci obszaru post- jugosłowiańskiego	507

JELENA PANIĆ-MARAŠ, Спрега Ероса и Танатоса у <i>Роману о Лондону</i> Милоша Црњанског	521
DIJANA HADŽIZUKIĆ, Motiv smrti u romanima Dževada Karahasana	533
KATARZYNA TACZYŃSKA, Osakaćena (auto)biografija — smrt u stvaralaštvu Milke Žicine	543
SABINA GIERGIEL, Ciało, trup, śmierć w utworze <i>Götz i Meyer</i> Davida Albahariego.	553
ANDRIJANA KOS-LAJTMAN, Smrt kao dvostruki eksces u poeziji Darka Cvijetića	565
MARTA CHASZCZEWICZ-RYDEL, (Nie)śmiertelność wyobrażona w artefaktach synkretycznej epoki konstantyńskiej (na podstawie powieści <i>Zlatno doba</i> Silvany Hadži-Đokić)	581
ANNA MODELSKA-KWAŚNIEWSKA, Śmierć, nieobecność i samotność — motyw traumatyzującej utraty matki w zbiorze opowiadań Lejli Kalamujić <i>Zovite me Esteban</i>	595
PAVEL PILCH, Smrt kao politička roba u stripu <i>Ljubazni leševi</i> Zorana Panevskog i Ivice Stevanovića	607
SNEŽANA BOŽIĆ, Obrada motiva smrti u nastavi književnosti	615
Noty o Autorach	631

Contents

Ukrainian literature

ALICJA Z. NOWAK, “Purgatory” versus “celestial customs duty” in polemic literature of the times of the Union of Brest (Kyivan Metropolitanate): Selected examples	13
TOMASZ HODANA, The death of a sinner in Orthodox polemical literature of the era of the Union of Brest	27
OLGA TREBYK, The image of death in Ukrainian cumulative tales	39
WALENTYNA SOBOL, The ideas of immortality in love poetry of the baroque era: A comparative study	49
IRENA BETKO, The motifs of mystical thanatology in <i>The Garden of Divine Songs</i> by Gregory Skovoroda.	63
DENYS PILIPOWICZ, The <i>ars moriendi</i> treatise in Ukrainian baroque literature: The example of Innocenty Winnicki’s <i>Catechism, or the Knowledge of Christianity</i>	77
RYSZARD KUPIDURA, Between self-reference and artistic experiment: The motif of a child’s death in the literary works of Mykhailo Kotsiubynsky and Volodymyr Vynnychenko	89
MARTA ZAMBRZYCKA, The image of mass death in Mykola Khvylovy’s novellas <i>Barracks Outside the Town</i> and <i>I (Romantica)</i>	99
HALYNA KHOMENKO, Mykola Khvylovy: The silence explosion in the Death Theatre	109
ANNA HORNIATKO-SZUMIŁOWICZ, On the scales of fate. Motifs and imagery of death in Vasil Tkachuk’s novellas	123
JAROSŁAW POLISZCZUK, Concerning carnival and death: Lviv between 1939 and 1941	137
OLGA BASHKIROVA, The theme of mortality in contemporary Ukrainian novels: The gender perspective	151
ALLA DEMCHENKO, Mythopoetic thanatology in Serhiy Zhadan’s poetry	165
HALYNA ZHUKOVSKA, Philosophy of life and death in Halyna Pahutiak’s novels	173
ANNA URSULENKO, Chronos versus Thanatos in a post-apocalyptic world (as presented in Tatyana Tolstaya’s <i>The Slynx</i> and Oleh Shynkarenko’s <i>Kaharlyk</i>)	185
MATEUSZ ŚWIETLIKI, My dad became a star: Thanatos in Ukrainian picturebooks	197
TETIANA KACHAK, Thanatos motifs in contemporary Ukrainian prose for children and young adults	207

Western Slavic literature

RADOSŁAW ŁAZARZ, The death of Jan Hus and the beginning of cultural memory	219
JAN PEŠINA, The image of Jan Hus's death in literary and film works	229
KLAUDIA KOCZUR-LEJK, Treatises on four ultimate truths about the human condition in 16th and 17th century Czech literature (an outline of issues)	243
JANA VRAJOVÁ, Imagination of death in the poetic texts of Josef Svatopluk Machar	255
ILONA GWÓZDŹ-SZEWCZENKO, From emblematic allegory to symbolic hypotyposis: On the changes of depicting death in Czech poetry at the close of the 19th century	263
ANNA GAWARECKA, Between necrophilia and epiphany: Thanatological fascinations of Ladislav Klíma	275
LIBOR MARTINEK, Poetics of death in the early work of Bohuslav Reynek	289
KAMILA WOŹNIAK, Sensual images of death in short stories by Richard Weiner (selected examples)	303
JÁN GALLIK, Motif of death in the work of Slovak, Czech and Hungarian authors of Catholic literature	315
AGATA FIRLEJ, The stolen death: About the play <i>Hledáme strašidlo</i> by Hanuš Hachenburg from 1943	327
TIBOR ŽILKA, Violent death in postcolonial prose	337
ANNA MARIA SKIBSKA, Between a castling move and non-existence: Milan Kundera's self-quarreling death	349
LUBOMÍR MACHALA, Battles and dancing with death in the mirror of immortality (in Czech and Slovak prose written after November 1989)	363
PETR HRTÁNEK, Postmodern image of Death in the novel <i>Dřevěná panenka</i> by Martin Komárek	373
TEREZIE FOLDYNOVÁ, Mystical death in selected prose by Jáchym Topol	381
JIŘÍ BYČKOV, Eros and Thanatos: Permanent and complementary leitmotifs of novels by Jakuba Katalpa	391

Southern Slavic literature

SLAVICA VASILJEVIĆ ILIĆ, The beauty of dying: A vision of heaven (the relationship with death in medieval Serbian literature)	401
IZABELA LIS-WIELGOSZ, Familiarized death: The topoi of hagiographical dying scenes (selected examples from Old Serbian literature)	413
MIRJANA AREŽINA, Reflections on death in the second <i>Remeta</i> of Ragusan poet Mavro Vetranović	427
VLADIMIR VUKOMANOVIĆ RASTEGORAC, The forming of the discourse about death in Serbian poetry for children and young adults during its inception	439
SNEŽANA MILOSAVLJEVIĆ MILIĆ, The <i>katabasis</i> motif and the narratological notion of the storyworld	451
JELENA V. JOVANOVIĆ, The motif of death in Serbian modernist novels: <i>Newcomers</i> by Milutin Uskoković	461
DRAGANA VUKIĆEVIĆ, Metamorphic nature of death in B. Stanković's novel <i>Sophka (Impure Blood)</i>	475
MARIJA S. PANTOVIĆ, Psychological aspects of the figure of death in Veljko Milicević's <i>Bespuce</i>	485
KRYSZYNA PIENIAŹEK-MARKOVIĆ, Carnival with the dead (Miroslav Krleža: <i>Kraljevo</i>)	495

EWA SZPERLIK, Notes from “the city of the dead”. Jasenovac and Stara Gradiška concentration camps in thanatological narratives and in the memory discourse of the post-Yugoslav area	507
JELENA PANIĆ-MARAŠ, Coupling of Eros and Thanatos in Miloš Crnjanski’s <i>A Novel about London</i>	521
DIJANA HADŽIZUKIĆ, The motif of death in the novels of Dževad Karahasan	533
KATARZYNA TACZYŃSKA, Mutilated (auto)biography: Death in the works of Milka Žicina	543
SABINA GIERGIEL, Body, corpse and death in David Albahari’s <i>Gotz and Meyer</i>	553
ANDRIJANA KOS-LAJTMAN, Death as a double excess in poetry of Darko Cvijetić	565
MARTA CHASZCZEWICZ-RYDEL, Imagined (im)mortality in the artifacts of the syncretic Constantinian era (based on the novel <i>Zlatno doba</i> by Silvana Hadži-Đokić)	581
ANNA MODELSKA-KWAŚNIOWSKA, Death, absence and loneliness: The motive of a traumatizing loss of a mother in the collection of stories <i>Call me Esteban</i> by Lejla Kalamujić	595
PAWEL PILCH, Death as a political commodity in the comic book <i>Ljubazni leševi</i> by Zoran Panevski and Ivica Stefanović	607
SNEŽANA BOŽIĆ, The motif of death in teaching literature	615
Notes on Authors	631